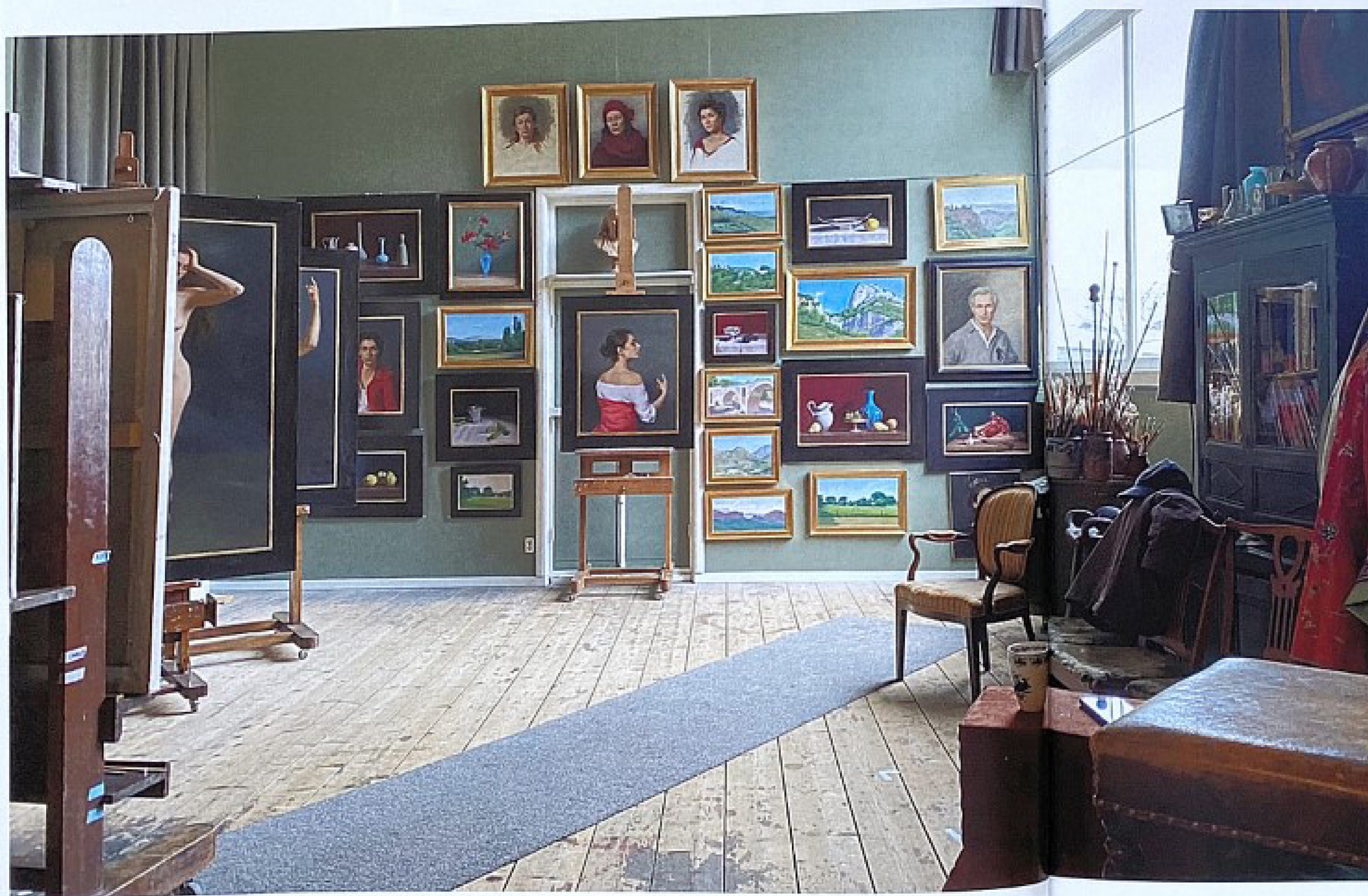

BINNENKIJKEN BIJ

TEKST & FOTO'S:
KOOS DE WILT

Portretschilder Urban Larsson

De in Amsterdam wonende Zweedse schilder Urban Larsson (*1966) werkt op het rustige en historische Prinseneiland, in het atelier waar zijn voorganger George H. Breitner dat honderd jaar geleden deed. Het ideale licht uit het noorden komt zo binnen dat alles er schilderachtig uit ziet. Op de achtergrond speelt zacht klassieke muziek en aan de wanden hangen tientallen portretten en Toscaanse landschappen. In de ruimte staan verschillende ezels, antieke kasten en stoelen, een bak vol kwasten en een tafel met pigmenten en oliën om verf te maken.

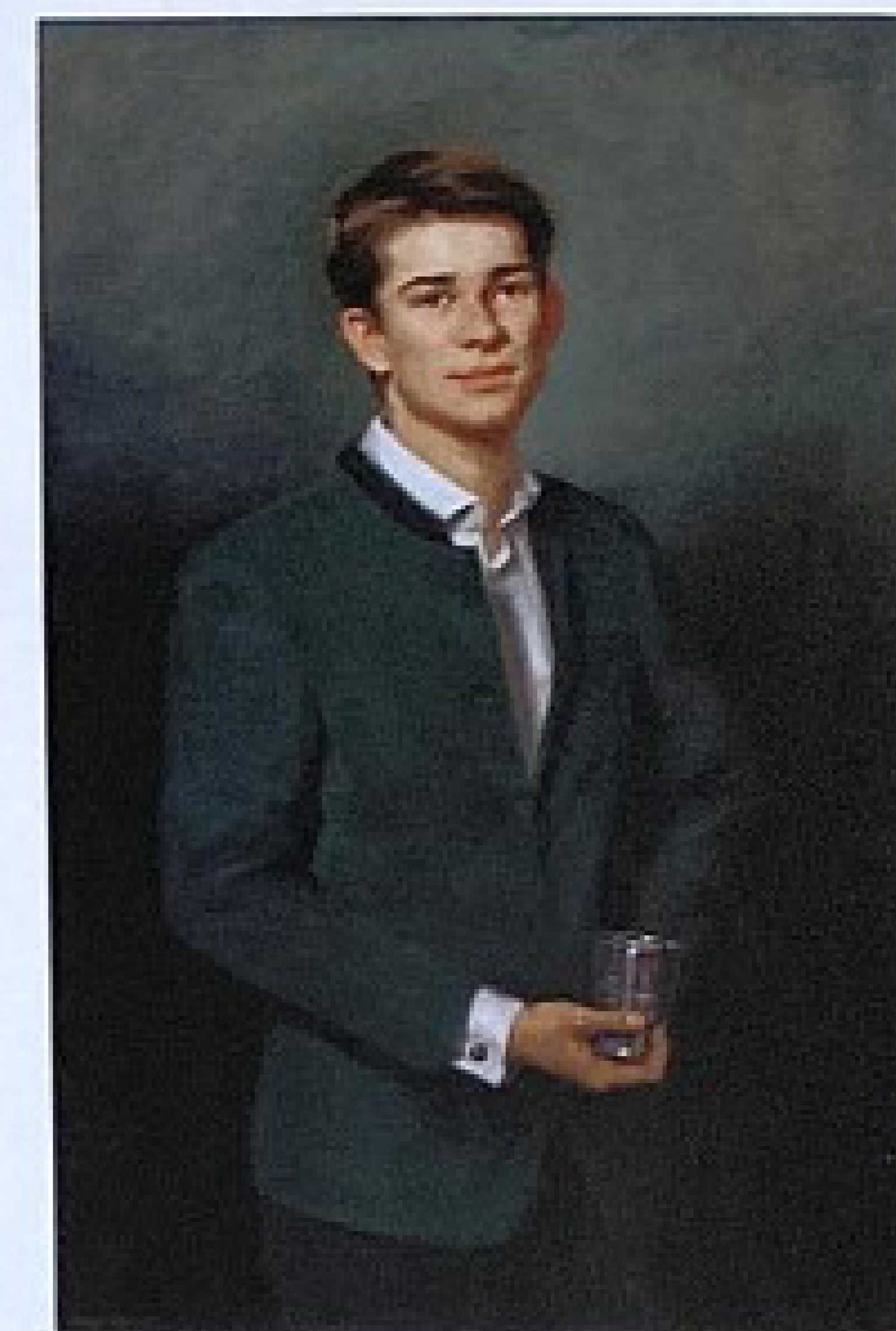

Het is hier prettig werken, maar ook heel geschikt om tot rust te komen voor wie er wordt geschilderd. "Ik merk dat mensen er vaak tegenop zien om geportretteerd te worden, maar ik ben er zeker van dat 99 procent van de mensen die ik heb geschilderd het heerlijk vinden", vertelt de schilder. "Achter mij staat altijd een schildersezels met een spiegel zodat mensen het proces stukje bij beetje kunnen volgen. Voor het ministerie van Algemene Zaken mocht ik Wim Kok ooit schilderen. Ik weet nog dat hij mij belde om te vragen of hij tijdens het schilderen misschien de krant mocht lezen. Ik vertelde hem toen dat het niet de bedoeling was om een portret te hebben van een krantlezende premier. En wij hadden ontzettend leuke sessies en mooie gesprekken."

De fotografie mag dan al zo'n 150 jaar lang bestaan, er blijven geschilderde portretten gemaakt worden van bestuurders van ministeries, universiteiten en andere organisaties. Urban Larsson maakte portretten van koningin Silvia van Zweden, van Máxima en Willem-Alexander, van partners van prestigieuze advocatenkantoren en van bijvoorbeeld Jan Six XI. Wat is er anders aan dan een foto nemen? Larsson: "Een schilderij is geschilderd naar het leven, niet van een foto. Het is veel meer een interpretatie door een kunstenaar van wie iemand is, meer dan een foto ooit kan zijn. Verreweg de meeste portretschilders werken vanaf een foto, dat doe ik niet. Iedere penseelstreek is een rationele en emotionele keuze van mij. Mijn portretten komen dicht bij mezelf, maar ook dicht bij de geportretteerde. Daarom zijn geschilderde portretten nog steeds relevant. Ik denk dat er een diepte naar voren komt die tijdlozer is. Het is niet een blik van een tiende van een seconde, zoals bij een foto, maar een interpretatie die je maakt over een paar sessies van een paar uur. Ik ben geïnteresseerd in de werkelijkheid, naar een breder spectrum van wat een mens is. Juist in de laatste decennia zie je dat mensen dat weer graag willen zien."

John Singer Sargent

Hoe lang duurt het om een portret te maken? "Dat hangt af van hoe groot het schilderij wordt. Maar ik ga uit van vijf á acht sessies van zo'n tweeënhalve á drie uur. Voor grote portretten kunnen stand-ins komen in plaats van de geportretteerde. Dat is om de kleren te schilderen. Een portret schilderen kost tijd. Een van mijn favorieten is de Amerikaan John Singer Sargent die leefde rond de vo-

"Iedere penseelstreek is een rationele en emotionele keuze van mij"

rige eeuwwisseling. Zijn schilderijen hebben een losse toets en geven de indruk dat ze snel geschilderd zijn. Maar ook bij hem waren daar soms wel veertien sessies mee gemoeid om een indruk te wekken dat ze in één vlugge beweging op het doek te zijn gezet. Dat deed hij in een proces, in premier coup, zoals dat in de 19e eeuw gebruikelijk was. Frans Hals schilderde zo al in de 17e eeuw. Het lijkt alsof hij zijn geportretteerden in een streek op het doek heeft gesmeerd, maar ook dat moet de tijd hebben gehad." En hoe zit dat met Rembrandt, schilderde hij niet sneller, bijvoorbeeld het niet gesigeneerde, pasteuze portret van zijn vriend Jan Six I die op het punt staat zijn handschoenen aan te trekken? Larsson: "We weten weinig van hoe dat schilderij tot stand is gekomen. Ernst van de Wetering, de beroemde Rembrandtkenner, heeft eens gezegd dat het portret in een dag zou zijn geschilderd. Daar geloof ik niet in. Je hebt dan geen idee van het proces van het schilderen. Zelfs Rembrandt moet er vele dagen over hebben gedaan. Daar ben ik van

De in Amsterdam wonende Zweedse schilder heeft zijn werkplek op het rustige en historische Prinseneiland.

overtuigd. Ook Antoon van Dyck moet heel lang hebben gedaan over de schilderijen die een vlugge toets lijken te hebben." Wat is anders aan Larssons werk in vergelijking met zijn 17e- of 19e-eeuwse voorgangers? "Ik voel me een hedendaagse schilder. Ik probeer niet een oude stijl te imiteren, maar gebruik wel een visuele grammatica die in de afgelopen vijfhonderd jaar schilderkunst is opgebouwd. Die schilderkunst is in zijn academistische vorm aan het einde van de 19e eeuw een doodlopende weg ingeslagen. Daarna kreeg je nieuwe stijlen zoals die van het impressionisme. De 17e-eeuwse Hollandse schilderkunst was in veel opzichten 'moderner'. Sargent had begin 20e eeuw een voet in de kunstgeschiedenis bij schilders als Titiaan en Van Dyck en een andere voet in de tijd van het impressionisme. Die combinatie maakt zijn werk bijzonder omdat hij beide briljant beheerste. Ik ben voor mijn eigen werk niet bezig met de vraag in welke stijl ik schilder. Ik ben bezig met waarin ik zelf geloof."

Diego Velázquez

Michelangelo moet eens gezegd hebben dat een portret niet hoeft te lijken, dat het veel belangrijker is hoe je herinnerd wenst te worden in de toekomst. Hoe ziet Larsson dat? "Ik

"Schilderen naar het leven leidt tot een interpretatie door de kunstenaar van wie iemand is, meer dan een foto ooit kan zijn."

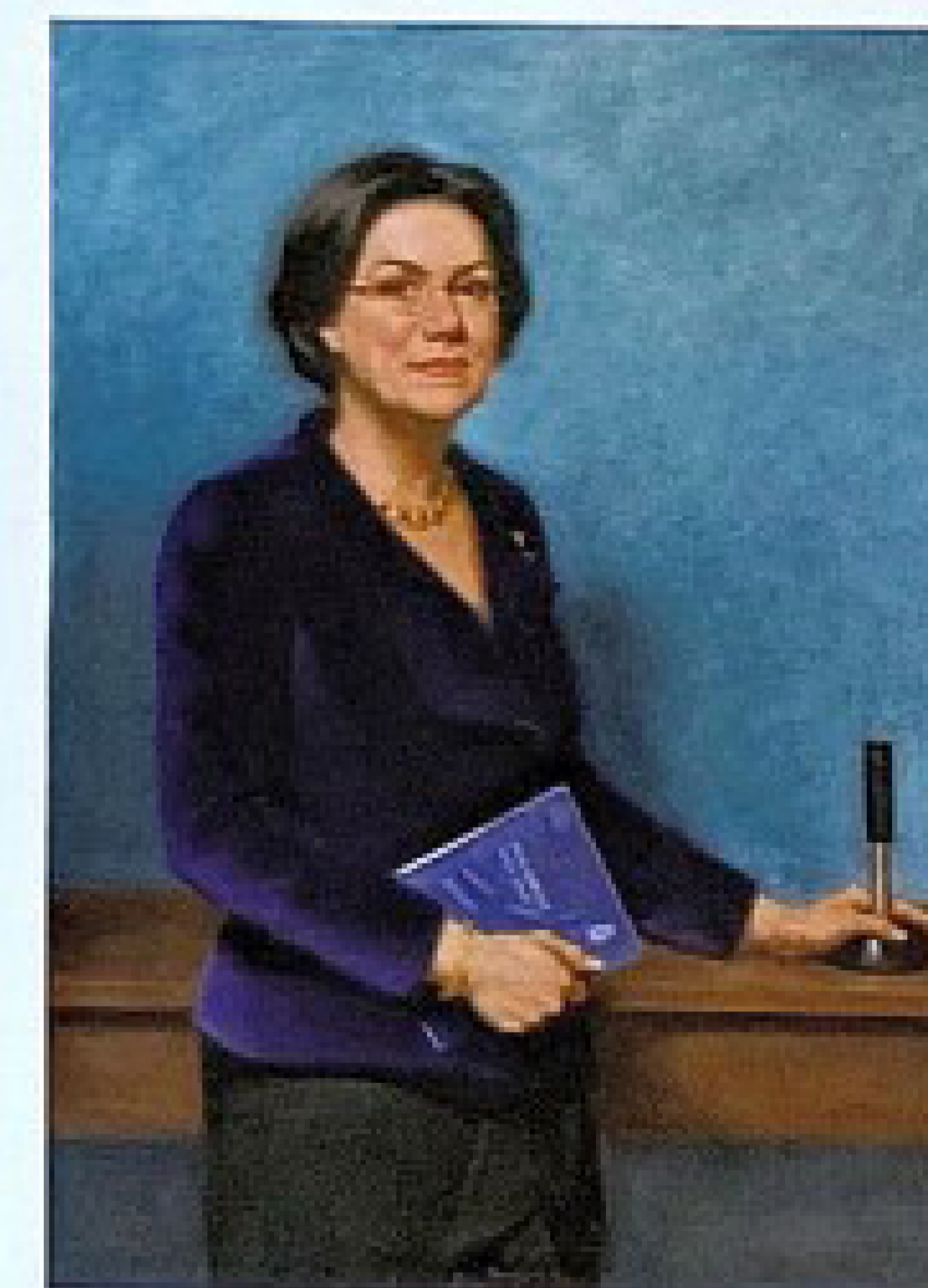
citeer graag Whistler: 'Sometimes it takes a long time for a person to look like his portrait'. Je moet iemand sterk en integer portretteren zodat het ook over honderd jaar interessant blijft om naar te kijken, ook als niemand de persoon in kwestie nog kent dus. Het portret van Juan de Pareja dat Diego Velázquez schilderde in 1650 heeft dat. Niemand kende Velázquez toen hij in Rome was om de Paus te portretteren. Om in vorm te komen heeft hij zijn assistent geschilderd. Ieder jaar was er in het Pantheon een expositie, daar toonde Velázquez dit schilderij. De Romeinse schilders die voor het werk stonden konden niet geloven wat ze zagen. In de eeuwen daarna is dat niet veranderd. Het is het eerste schilderij dat voor meer dan een miljoen dollar is verkocht. Het Metropolitan Museum of Art beschouwde het in die tijd als een van de belangrijkste aankopen in de geschiedenis van het museum. Toch bijzonder, een portret

"Ik ben geïnteresseerd in de werkelijkheid, naar een breder spectrum van wat een mens is."

van een man die toen hij werd vereeuwigd, nog een slaaf was. Een paar maanden na het schilderen maakte Velázquez een vrij man van zijn in slavernij geboren assistent. Het portret spreekt ons nog steeds aan." Juan de Pareja staat er heel knap op. Hoe mild is Urban Larsson voor zijn cliënten? "De Nederlandse en Vlaamse schilders waren in de 17e eeuw naturalistischer en eerlijker dan hun collega's in Italië, die meer idealiseerden. Ik probeer mensen eerlijk af te beelden en streef naar een beeld van de gehele persoon. Soms zien mensen zich als een mens die ze zouden willen zijn. Het pakken van een karakter is een onbewust proces. Dat komt tijdens het schilderen. Soms wordt het al in de eerste sessie zichtbaar, maar net zo goed moet je je darlings 'killen' en toch doorgaan om het nog beter te maken. Ik vergelijk het met lopen op het slappe koord. Je moet steeds weer de balans vinden tussen verschillende kleuren, tussen donker en licht, tussen koud en warm, tussen proporties, en

MEER WETEN

www.urbanlarsson.com

"Het pakken van een karakter is een onbewust proces. Dat komt tijdens het schilderen."

dat alles in relatie tot het geheel. Een oog schilderen is niet moeilijk, maar een oog in relatie tot het geheel is de uitdaging. Aan de andere kant moet je al werkende in een soort flow komen en alles durven loslaten. Het is elke keer weer fascinerend als je ziet dat er ineens leven komt in het portret. Elke keer opnieuw is dat een uitdaging en na dertig jaar is het nog geen routine geworden."

COLLECT

KUNST ANTIEK DESIGN

Merovingische schat
Briljante sieraden

FEBRUARI 2021 / NR. 1 - €5,95

Het glas van de keizer
Zeldzaam Chinees goed

Corneille de Lyon
Nederlander aan het Franse hof

Haute Bordure
Kunst met kleine steekjes

Mayakeramiek
Gids voor beginners

Glas uit de oudheid
Verzamelaar Bijnsdorp

Belgische meesters
Te gast in Nederland